

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 17405

Tarih : 10-06-2024

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

43479

Aşağıdaki sorularımın **Adalet Bakanı Akın GÜRLEK** tarafından Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96 ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Nejla Demir

Ağrı Milletvekili

Sincan 2 No'lu Cezaevi'nde 2022 yılından bu yana mektup okuma komisyonunda Kürtçe mektupların okunması ve tutsaklara ulaştırılması konusunda herhangi bir sorun yaşanmamıştır. Ancak son dönemde alınan bir kararla, Kürtçe mektupların “tercüman ücreti karşılanmadığı” gerekçesiyle okunmayacağı, bu nedenle de gelen Kürtçe mektupların tutsaklara teslim edilmeyeceği ve gönderilmek istenen Kürtçe mektupların da gönderilmeyeceği yönünde bir uygulamaya geçildiği ifade edilmektedir.

Bu uygulama, temel hakların anayasal güvence altına alınmasının ne kadar hayati olduğunu açık biçimde göstermektedir. Zira hakların kullanımı, yöneticilerin keyfi tasarrufuna bırakıldığında, bugün var olan bir uygulamanın yarın herhangi ilgili yönetici tarafından “kendince öne sürdüğü meşru” bir gerekçeyle” ortadan kaldırılması mümkün hale gelmektedir. Sadece Sincan 2 No'lu cezaevinde yaşanan bu örnek, başta dil hakkı olmak üzere bireyin doğuştan sahip olduğu tüm temel hakların ancak anayasal güvence altına alındığında gerçek anlamda korunabileceğini açıkça ortaya koymaktadır.

Dolayısıyla bu durum yalnızca teknik bir idari değişiklik olarak değerlendirilemez. Mahpusların haberleşme hakkının fiilen ortadan kaldırılması anlamına gelen bu uygulama, aynı zamanda Kürtçe'ye yönelik yasaklamaların süreklilik halinde devam ettiğini göstermektedir.

Üstelik söz konusu uygulama, kamuoyunda yeniden barış, çözüm ve diyalog ihtiyacının tartışıldığı, toplumsal gerilimlerin azaltılmasına yönelik beklentilerin yükseldiği bir dönemde hayata geçirilmiştir. Bu yönüyle değerlendirildiğinde, cezaevlerinde Kürtçe üzerinden getirilen bu tür yasakçı uygulamalar, toplumsal barış ihtiyacını güçlendirmek yerine zayıflatan, güven tesisini değil güvensizliği besleyen ve diyalog zeminini daraltan bir nitelik taşımaktadır.

Unutulmamalıdır ki, barış süreçleri yalnızca siyasal aktörler arasında yürütülen müzakerelerden ibaret değildir. Bu süreçler, toplumun bütün kesimlerinde karşılık bulan bir güven ortamı ile güçlenir. Cezaevlerinde bulunan tutsakların en temel haklarından biri olan haberleşme hakkının, özellikle anadil üzerinden kısıtlanması, bu güven ortamını zedeleyen ve süreci provoke edici sonuçlar doğuran bir uygulamadır. Devletin bir yandan barış ve diyalog söylemini ve iddiasını sürdürürken diğer yandan bu söylemle açıkça çelişen uygulamalara yönelmesi, ciddi bir tutarsızlıktır.

Nitekim söz konusu uygulamaya dair bilgi, konu edinilen sorunu bizzat yaşayan Sincan 2 No'lu Cezaevi'nde tutuklu bulunan Ramazan Çeper tarafından iletilen bir mektup üzerinden öğrenilmiştir. Bu durum, cezaevlerinde yaşanan hak ihlallerinin çoğu zaman ancak sınırlı yollarla ve büyük güçlüklerle dışarıya yansıyabildiğini de göstermektedir.

Öte yandan, geçmişte mektup okuma komisyonunda görev yapan ve Kürtçe bilen personelin komisyondan çıkarıldığı, buna karşın aynı personelin cezaevinde görev yapmaya devam ettiği yönünde iddialar bulunmaktadır. Bu durum, sorunun teknik değil, doğrudan cezaevi idaresinin keyfi bir tercihi olduğu veya siyasal iktidarın yeni bir tutumu belirlediğini düşündürmektedir. Cezaevi yönetimi, Kürtçeye yönelik bu uygulamayı "*aynı durumun Rusça mektuplar için de geçerli olduğu*" gerekçesiyle savunmaktadır. Ancak Türkiye'de milyonların anadili olan Kürtçenin, yabancı bir dil olan Rusça ile kıyaslanması, anadil ile yabancı dil arasındaki niteliksel farkın bilinçli biçimde manipüle edildiğini, hatta bu farkın adeta alaya alınarak dezenforme edildiğini göstermektedir. Bu gerekçe, aynı zamanda cezaevlerinde Türkçe dışındaki dillere yönelik sistematik ve bilinçli bir kısıtlama politikasının yürütüldüğünü de açıkça ortaya koymaktadır.

Bu bağlamda;

- 1- Sincan 2 No'lu Cezaevi'nde Kürtçe mektupların okunmaması ve mahpuslara teslim edilmemesi yönünde alınan karar ne zaman alınmıştır, kararın hukuki gerekçesi nedir?

- 2- 2022 yılından bu yana herhangi bir sorun yaşanmadan sürdürülen uygulama hangi gerekçeyle değiştirilmiştir?
- 3- “Tercüman ücreti karşılanmadığı” gerekçesiyle mahpusların haberleşme hakkının fiilen ortadan kaldırılması hangi mevzuata dayanmaktadır?
- 4- Cezaevlerinde tutsakların anadilinde haberleşme hakkı Bakanlığınız tarafından tanınmakta mıdır? Tanınıyorsa bu hakkın kullanılmasını engelleyen mevcut uygulama nasıl izah edilmektedir?
- 5- Sincan 2 No’lu Cezaevi’nde Kürtçe bilen personelin mektup okuma komisyonundan çıkarıldığı iddiası doğru mudur? Doğruysa bu değişikliğin gerekçesi nedir?
- 6- Halen komisyonda Kürtçe bilen personel bulunmakta mıdır? Bulunmuyor ise bunun nedeni nedir?
- 7- Mektup okuma komisyonunda bekletilen ve okunmadığı için mahpuslara verilmeyen mektupların sayısı kaçtır? Gönderilmesi engellenen Kürtçe mektupların sayısı kaçtır?
- 8- Rusça mektuplar için de benzer bir uygulamanın yürürlükte olduğu iddiası doğru mudur? Cezaevlerinde Türkçe dışındaki dillere yönelik genel bir kısıtlama politikası mı söz konusudur?